

Austrheim kommune

Sist oppdatert: 01.02.2017

Plangrunnlag for kommunal atomberedskap

Atomberedskapsplan

Austrheim Kommune

Innhold:

Innhold:	3
0 Føreord	5
1 Målsetting	7
2 Generell del	8
2.1 Atomberedskap – sentral og regional organisering	8
2.1.1 Organisering	8
2.1.2 Beredskapsnivå	9
2.2 Trusselvurderingar	10
2.3 Kriseutvalet sine førehandsplanlagde tiltak	12
2.4 Kommunal atomberedskap	13
2.4.1 Kommunen sitt ansvar	13
2.4.2 Ansvar sentralt og regionalt	13
2.4.3 Atomhendingar i kommunen sin heilskaplege risiko- og sårbaranalyse .	14
2.4.4 Atomhendingar i kommunen sitt beredskapsplanverk	15
2.4.5 Planvedlikehald, øvingar og kompetanseheving	16
3 Beredskapsdel	17
3.1 Utfyllande opplysningar/fakta til 6 dimensjonerande hendingar for norsk atomberedskap	17
3.1.1 Hending 1: Stort luftbore utslepp frå anlegg i utlandet, som kan komme inn over Noreg og røre store eller mindre delar av landet, sjå tabell 2.1.....	17
3.1.2 Hending 2: Luftbore utslepp frå anlegg eller anna verksemd i Noreg (ref. også scenario 5), sjå tabell 2.1.	18
3.1.3 Hending 3: Lokal hending i Noreg, eller norske nærområde utan stadleg tilknytning, sjå tabell 3.1.	19
3.1.4 Hending 4: Lokal hending som utviklar seg over tid, sjå tabell 2.1.	20
3.1.5 Hending 5: Stort utslepp til marint miljø i Noreg eller i norske nærområde, eller rykte om betydeleg marin eller terrestrisk ureining (ref. også scenario 2), sjå tabell 2.1.....	20

3.1.6	Hending 6: Alvorlege hendingar i utlandet utan direkte konsekvensar for norsk territorium, sjå tabell 2. 1.	20
3.2	Utfyllande opplysningar/fakta til utløysande hendingar for norsk atomberedskap.....	21
3.2.1	Forskinsreaktorar.....	21
3.2.2	Reaktordrivne fartøy	21
3.2.3	Strålekjelder i helsevesen, industri og forskning	21
3.2.4	Strålekjelder på avvegar og villa handlingar med strålekjelder	22
3.2.5	Utanlandske atomanlegg	22
3.2.6	Satellittar med radioaktivt materiale	23
3.2.7	Nordmenn i utlandet.....	23
3.2.8	Kjernevåpen	23
3.2.9	Radon	23
3.3	Kommunen si rolle og utfordringar ved tiltak satt i verk av Kriseutvalet.....	24
3.3.1	Kriseutvalet sine åtte tiltak	25
Vedlegg 1:	Beredskapsnivå, varsling og rapportering	29
Vedlegg 2:	Øvingar og kompetansetiltak	31
Vedlegg 3:	Referanse til andre dokument	33
Vedlegg 4:	Adresser og kontaktinformasjon.....	35
Vedlegg 5:	Informasjon vedrørande bruk av jodtablettar.....	39
Vedlegg 6:	Informasjonsplan.....	41
Vedlegg 7:	Plan for befolkningsvarsling.....	43
Vedlegg 8:	Evakueringsplan.....	45
Vedlegg 9:	Sikringsplan for buskap, beite og fôr, reinseplan	47

0 Føreord

Atomhendingar er sjeldne, men kan gi alvorlege konsekvensar. Dette føreset ein godt *planlagd beredskap*. Ingen kan handtere ei atomhending på grunnlag av rutine og intuisjon.

Dette plangrunnlaget gjev retningslinjer og rettleiing for korleis Austrheim kommune kan etablere ein atomberedskap som er tilpassa trusselbilde, lokale behov og den norske atomberedskapsorganisasjonen elles.

Planen legg til grunn at kommunen sin beredskap mot atomhendingar er integrert i kommunen sin beredskap elles. Atomhendingar vert vurdert i heilskapleg risiko- og sårbaranalyse, og atomberedskapsplanen inngår i, eller vert kopla til kommunen sin overordna beredskapsplan.

Det er difor viktig at dette plangrunnlaget vert sett i samanheng med dei generelle krava som er fastsette i forskrift om kommunal beredskapsplikt og rettleiingsmateriellet til denne forskrifta.

Atomberedskapsplanen er utarbeidd på bakgrunn av plangrunnlaget frå samarbeidsutvalet for fylkesmennene og Statens strålevern. Denne utgåva erstattar atomberedskapsplanen frå 2010.

Plangrunnlaget er tilgjengeleg på Statens strålevern og fylkesmennene sine nettstader: www.nrpa.no og www.fylkesmannen.no.

Frå 1.1.2011 er regulering av radioaktiv ureining og radioaktivt avfall overført frå strålevernloven til ureiningslova (ref. forskrift 1.11.2010 nr. 1394)

1 Målsetting

Ifølgje lov om helsemessig og sosial beredskap av 23.6.2000, er kommunane pålagde å utarbeide beredskapsplanar. Planleggingsplikta gjeld også i forhold til atomhendingar og andre strålingshendingar. Etatar med oppgåver i den nasjonale atomberedskapen pliktar å følgje samordna planverk, jf. lov om strålevern og bruk av stråling av 12.5.2000.

Målsettinga med dette dokumentet er å gi kommunen eit grunnlag for å integrere atomberedskap i den kommunale kriseplanen.

2 Generell del

2.1 Atomberedskap – sentral og regional organisering

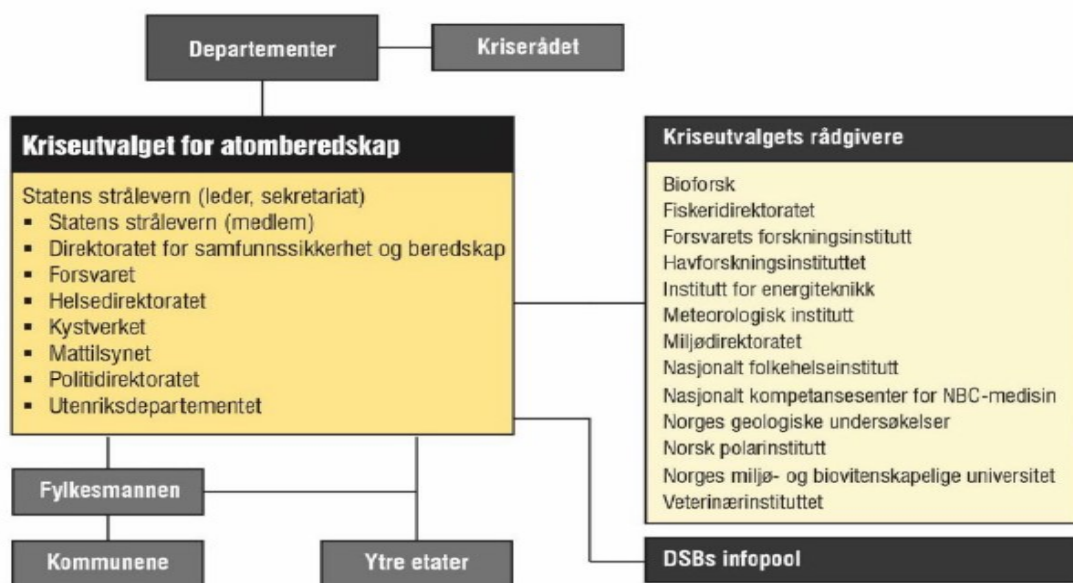
2.1.1 Organisering

Hovudtrekka i den norske atomberedskapen vart etablerte etter Tsjernobyl-ulukka i 1986. I åra etter, har atomberedskapen jamleg vorte revidert og tilpassa trusselbilete og andre rammefaktorar i samfunnet. Siste gjennomgåande revisjon vart gjennomført i åra 2008-2013. Det vart då utarbeidd to grunnlagsdokument: Ei *trusselvurdering* og ei vurdering av *roller og ansvar* i atomberedskapen.

- Strålevernrapport 2008:11 «Atomtrusler»
- Strålevernrapport 2012:5 «Roller, ansvar, krisehåndtering og utfordringer i norsk atomberedskap»

Dei to rapportane vart handsama av Regjeringa, og i august 2013 vart det ved kongelig resolusjon fastsett reviderte føresegner om norsk atomberedskap:

- Kgl. res. av 23. august 2013, «Atomberedskap – sentral og regional organisering»

Figur 2.1. Skjematisk framstilling av den norske atomberedskapsorganisasjonen.

Den norske atomberedskapsorganisasjonen er, på same måte som redningstenesta, ein samvirkeorganisasjon som trer i funksjon ved atomhendingar. Den er oppretta for å stille

ekspertise til rådvelde for å handtere ei hending, og for å medverke til rask iverksetjing av tiltak for å verne liv, helse, miljø og andre viktige samfunnsinteresser.

Kriseutvalet er samansett av representantar for sentrale beredskapsmyndigheiter, og vert leia av direktøren for Statens strålevern. Kriseutvalet har myndigheit til å fatte vedtak om tiltak som er delegert til *Kriseutvalet for atomberedskap* (KU). Atomberedskapsorganisasjonen har også utvida mandat etter Kgl. Res. av 23.8.2013 til å nytte ressursar til å avdekke og avverje terrorhandlingar.

Fleire nasjonale faginstitusjonar er faste rådgjevarar for kriseutvalet, jf. figur 2.1.

Statens strålevern er myndigheit og fagetat for strålevern. Det er i tillegg nasjonalt og internasjonalt kontaktpunkt, og varslingsutstedar ved atomhendingar. Mindre hendingar handterer Strålevernet på vegne av Kriseutvalet. I tillegg har Statens strålevern myndigheit til å fatte vedtak fram til Kriseutvalet er samla. Lokalt vil politi og redningsteneste handtere situasjonen på skadestad. Statens strålevern har ekspertise og utstyr til å kunne yte støtte i handteringa av slike situasjonar.

Fylkesmannen er Kriseutvalets regionale ledd, og som ved andre hendingar skal fylkesmannen ha hensiktsmessige arenaer og rutinar for samordna varslingsinformasjonsdeling og rapportering. Fylkesmannen sitt samordningsansvar omfattar både kommunane og regionale statsetatar. Det må understrekast at fylkesmannen sitt samordningsansvar ikkje er til hinder for at kommunane kan, og skal samhandle med andre regionale aktørar, som t.d. Mattilsynet og Politiet, for å nemne dei mest aktuelle, under ei atomhending

2.1.2 Beredskapsnivå

Den norske atomberedskapsorganisasjonen heldt seg til **tre beredskapsnivå**:

- *Normalsituasjon*
- *Informasjonsberedskap*
- *Auka atomberedskap*

Det er Kriseutvalet som fastset beredskapsnivået.

Informasjonsberedskap vert erklært ved ei hending, eller ved *rykte om* ei hending, som er av ein slik karakter at det vert vurdert som nødvendig at atomberedskapsorganisasjonen utanfor sekretariatet vert informert om den.

Auka atomberedskap vert erklært ved ei større hending med *fare* for radioaktivt utslepp som kan få alvorlege konsekvensar for Norge eller norske interesser.

For nærare omtale av den sentrale og regionale atomberedskapsorganisasjonen vert det vist til grunnlagsdokumenta som er nemnt ovanfor.

2.2 Trusselvurderingar

Risikoen for at ei alvorlig atomhending skal inntreffe og ramme Noreg eller norske interesser, vert vurdert som liten. Dersom ei hending likevel inntreff, kan konsekvensane bli svært store. Ureining, nedfall og eksponering for ioniserande stråling kan føre til helsemessige konsekvensar for befolkninga i form av akutte stråleskader, seinskadar og/eller psykologiske verknadar.

Utslepp og spreiding av radioaktive stoff kan få konsekvensar for miljøet. I tillegg kan radioaktiv ureining gje samfunnsmessige konsekvensar som ureining av næringsmidlar, økonomiske konsekvensar som følgje av tap av turisme, omdøme, forureining av eigedom og landområde, tap av infrastruktur, behov for mellombels evakuering eller permanent flytting av lokalsamfunn og samfunnsmessig uro og usikkerheit. Einskilde grupper i befolkninga, for eksempel dei som er knytt til reindrift eller utmarksbruk, er spesielt sårbare. I Austrheim kommune er det fleire besetningar av storfe og småfe som er basert på utegangarar. Dette gjeld besetningar til kjøttproduksjon. I tillegg er det ein stor stamme av hjortevilt.

Som grunnlag for den norske atomberedskapen er det utarbeidt ei vurdering av kjente atomtruslar. Denne er lagt til grunn for Regjeringa sitt vedtak om **seks dimensjonerande hendingar**.

I dette ligg det at alle norske myndigheiter, med utgangspunkt i sitt generelle samfunnsoppdrag og beredskapsansvar, skal vere førebudd og klare til å handtere alle seks scenario og dei konsekvensane, oppgåvene og utfordringane desse kan medføre.

Seks dimensjonerande hendingar for norsk atomberedskap:

1. *Stort luftbore utslepp frå utlandet*
2. *Stort luftbore utslepp frå fast verksemd i Noreg*
3. *Lokal hending i Noreg eller norske nærområde utan stadleg tilknytning*
4. *Lokal hending som utviklar seg over tid*
5. *Stort utslepp til marint miljø, eller rykte om betydelig marin eller terrestrisk ureining*
6. *Alvorlege hendingar i utlandet, utan direkte konsekvensar for norsk territorium*

Dei seks hendingane er nærare omtala og eksemplifisert i tabell 2.1, og for ytterlegare detaljar vert det vist til Strålevernrapport 2012:5 «Roller, ansvar, krisehåndtering og utfordringer i norsk atomberedskap».

Atomberedskapsplan for Austrheim kommune

Kommunar og andre myndigheiter kan behandle trusselvurderinga og dei seks dimensjonerande scenarioa, som ein nasjonal, overordna risiko- og sårbaranalyse. Dei aktuelle hendingane er identifiserte, arbeidet som står att er å vurdere lokale nyansar, kva konsekvensar dei seks scenarioa vil gje for eiga verksemd og kva beredskapsførebuingar som må settast i verk.

I kommunane skal dette følgjast opp gjennom kommunane sin heilskaplege risiko- og sårbaranalyse. Vidare oppfølging skjer gjennom kommunen sin beredskapsplan. Konkret oppfølging i kommunen er nærare omtalt i kapittel 3.

Tabell 2.1. Dimensjonerande hendingar for norsk atomberedskap (tabellen er ikkje endeleg og kan verta endra)

Scenario	Særpreg	Døme
1. Stort luftbore utslepp frå anlegg i utlandet som kan komme inn over Noreg og røre store eller mindre delar av landet.	Utslepp av radioaktivt materiale til luft som vert frakta med luftstraumar. Nedfall kan spreiaast over store geografiske område. Antatt transporttid for radioaktive stoff når Noreg er frå nokre timar til fleire dagar, avhengig av vind- og vêrforhold, og korleis sleppet artar seg.	Døme: Tsjernobyl-ulukka i 1986 og framtidige hendingar ved kjernekraftverk, behandlingsanlegg eller avfallslager i Europa. - Gjeld alle kommunar
2. Stort luftbore utslepp frå anlegg eller anna fast verksemd i Noreg	Utslepp til luft frå anlegg eller anna verksemd i Noreg med radioaktivt materiale av omfang, kan gi store lokale eller regionale konsekvensar. Konsekvensane kan vere umiddelbare og gi lita eller inga tid til førebuing.	Alvorleg hending ved dei norske forskingsreaktorane, alvorleg hending eller reaktorhavari om bord i alliert reaktordriven ubåt ved hamn på Haakonssvern orlogsstasjon, eller ved verksemd med betydelige strålekjelder (sjukehus, undervisningsinstitusjonar, næringsliv). - Gjeld kommunar nær hendinga
3. Lokal hending i Noreg eller norske nærområde, utan stadleg tilknytning	Hendingar som kan finne stad kor som helst i landet, utan tilknytning til anlegg eller etablert verksemd. Slike hendingar kan ha store regionale konsekvensar. Konsekvensane kan vere umiddelbare og gi lita eller inga tid til førebuingar.	Alvorleg hending med reaktordrive fartøy (u-båt, isbrytar) i eller nær norsk farvatn, alvorleg hending under transport av radioaktivt materiale, styrt av satellitt, strålekjelder på avveggar og bruk av radioaktivt materiale i terroraugemed. - Gjeld alle kommunar

Scenario	Særpreg	Døme
4. Lokal hending som utviklar seg over tid	Radioaktivt materiale blir spreidd i større grad enn når spreinga blir oppdaga med ein gong. Slike hendingar vil først og fremst ramme lokalt, og inneber mykje arbeid med kartlegging av omfang m.m. Dei kan også ha regionale, nasjonale eller også internasjonale konsekvensar.	Kjelder på avvegar og langvarige, «små» utslipp frå verksemder med radioaktivt materiale. Kjelder på avvegar i Goiânia i Brasil (1987) og Mayapuri i India (2010) dei mest alvorlege hittil. Forgiftinga av Alexander Litvinenko i 2006 er eit anna eksempel. - Gjeld alle kommunar
5. Stort utslipp til marint miljø i Noreg eller i norske nærområde, eller rykte om betydeleg marin eller terrestrisk (jord) ureining.	Hendingar som gir utslipp til marint miljø i nærleiken av Noreg eller andre hendingar der det vert skapt usikkerheit rundt kvaliteten til norske produkt. Slike hendingar kan gi store konsekvensar for norsk næringsliv, sjølv når usikkerheita er ugrunna, og det ikkje finns ureining av norske produkt eller område.	Alvorlege utslipp til marint miljø frå reaktordrivne fartøy eller skipstransport av radioaktivt materiale i eller nær norsk farvatn. Eksempel: forlisa av dei russiske reaktordrivne ubåtane Komsomolets i 1989, Kursk i 2000 og K-159 i 2003. - Gjeld alle kystkommunar
6. Alvorlege hendingar i utlandet utan direkte konsekvensar for norsk territorium	Alvorlege hendingar over heile verda der det er norske statsborgarar eller interesser til stades, kan røre norske myndigheter, sjølv om ikkje norsk territorium blir direkte rørt.	Døme er reaktorhavarier ved kjernekraftverket Fukushima Dai-ichi i Japan i 2011. - Gjeld alle kommunar

NB! Resultatet av hendinga er skil ikkje på om ho oppstår som eit resultat av ei ulukke/eit uhell eller ei villa handling. Dei er dermed like aktuelle for hendingar som er eit resultat av terror.

2.3 Kriseutvalet sine førehandsplanlagde tiltak

Ved dei fleste atomhendingar er tidsfaktoren kritisk, der rette tiltak til rett tid kan gi betydeleg konsekvensreduksjon. Kriseutvalet kan difor, for å verne liv, helse, miljø eller andre viktige samfunnsinteresser, setje i verk følgjande konsekvensreduserande tiltak i akutt fase av ei atomhending:

- *pålegge sikring av område som er, eller kan bli sterkt ureina, til dømes i form av avgrensing av tilgang og trafikk, eller sikring og fjerning av radioaktive fragment*
- *pålegge akutt evakuering av lokalsamfunn i høve der utsleppskjelda, til dømes lokal reaktor, havarert fartøy med reaktor eller fragment frå satellitt, utgjør ein direkte trussel mot liv og helse lokalt*
- *pålegge kortsiktige tiltak/restriksjonar i produksjon av næringsmiddel, til dømes å halde husdyr inne, eller å utsette innhausting*

- pålegge/gi råd om reinsing av ureina personar
- gi råd om opphald innandørs for publikum
- gi råd om bruk av jodtablettar
- gi kosthaldsråd, til dømes råd om å avstå frå konsum av visse ureina næringsmiddel
- gi råd om andre konsekvensreducerande tiltak, inkludert tiltak for å hindre eller redusere ureining av miljøet
-

Kriseutvalet skal sørgja for at tiltaka vert retta til og formidla gjennom dei etatane som har rettsleg grunnlag for gjennomføring. Politiet og Mattilsynet er fagmyndigheitene som har påleggsmynde og gjennomføringsansvar for dei fleste tiltaka, men få eller ingen tiltak kan gjennomførast utan samvirke og samordning med ei rekke andre myndigheiter. Kommunar som vert rørte skal verte budd på å bidra i gjennomføring av alle tiltaka. Kommunane må difor utarbeide planar for å vareta dei oppgåvene dei kan verte pålagt.

2.4 Kommunal atomberedskap

2.4.1 Kommunen sitt ansvar

Kommunen si plikt til å etablere beredskap mot atomhendingar er heimla i dei generelle retningslinjene om kommunal beredskapsplikt, og sektorlov sitt pålegg om beredskap innanfor den kommunale tenesteproduksjonen. Lov om helsemessig og sosial beredskap av 23.6.2000 §2.2 er i denne samanheng særleg relevant.

Kommunen si rolle og oppgåver ved atomhendingar, vil som ved dei fleste andre uønskete hendingar vere å oppretthalde eigen prioritert tenesteproduksjon, og å støtte andre myndigheiter med ansvar for gjennomføring av tiltak og generell ivaretaking av befolkninga si tryggleik. Formidling av lokalt tilpassa informasjon, irekna befolkningsvarsling, er sannsynlegvis den viktigaste einskildoppgåva der kommunen har gjennomføringsansvar. Kriseutvalet har i 2014 godkjent kommunikasjonsplan for dei 6 dimensjonerande hendingane.

2.4.2 Ansvar sentralt og regionalt

Ved atomhendingar som involverer liv og helse, har Hovedredningssentralane (HRS)/Lokal redningssentral (LRS) ansvaret for redningsaksjonen. NØD nr. 110 (brann), 112 (politi) og 113 (medisinsk hjelp).

Dersom hendinga også har konsekvensar for gjennomføring i eit område (frå akutt livredning), vil tiltak retta mot gjennomføring òg verte Kriseutvalets ansvar.

Departementa har ansvaret for at beredskapen innan eigen sektor er tilfredsstillande og koordinert med andre sektorar. Regjeringa sitt kriseråd (RKR) skal styrkje strategisk koordinering mellom departementa i samansette krisesituasjonar.

Kriseutvalet for atomberedskap (KU) er samansett med representantar frå Statens strålevern, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Forsvarsstaben, Politidirektoratet, Helsedirektoratet, Utanriksdepartementets, Kystverket og Mattilsynet.

Direktøren ved Statens strålevern leiar Kriseutvalet. Fram til KU er samla, har Strålevernet myndigheit til å fatte tiltak.

Ved ei atomhending, eller når ein ikkje kan utelukke at ei atomhending har funne stad, og det er fare for at Noreg eller norske interesser kan verte rørt, skal Kriseutvalet for atomberedskap sørgje for koordinert innsats og informasjon. Hovudmålet er å verne liv, helse, miljø og viktige samfunnsinteresser. Kriseutvalet fastset beredskapsnivå, og har i den tidlege fasen av ei atomhending fullmakt til å fatte vedtak og gi pålegg om nærare fastsette tiltak som omhandla i kapittel 3.

Statens strålevern er mynde og fagetat for strålevern, og er i tillegg nasjonalt og internasjonalt kontaktpunkt ved atomhendingar. Ved mindre hendingar med kjelder, vil Strålevernet handtere situasjonen på vegne av Kriseutvalet. Lokalt skal redningstenesta handtere situasjonen på skadestaden. Strålevernet har ekspertise og utstyr til å kunne yte støtte i handteringa av slike situasjonar.

Fylkesmannen er Kriseutvalets regionale ledd. Fylkesmannen skal gjennom tilrettelegging og rettleiing medverke til at regionale og lokale etatar og kommunar etablerer nødvendige planar som ein del av samordna planverk. Ved ei atomhending skal Fylkesmannen bidra til samordning og iverksetjing av tiltak regionalt og lokalt. Dette gjeld både vernetiltak og formidling av informasjon til presse og publikum. Fylkesmannen skal sørgje for at varsel om atomhending og informasjon frå Kriseutvalet vert vidareformidla til kommunane, og skal innhente informasjon frå kommunane for rapportering til sentrale styresmakter.

I ein akutt situasjon, og i tråd med nærleiksprinsippet, kan politiet bruke sine fullmakter i politilova for å setje i verk nødvendige strakstiltak for å verne befolkninga

2.4.3 Atomhendingar i kommunen sin heilskaplege risiko- og sårbaranalyse

Kva oppgåver kommunen skal verte budd på, og kva beredskap kommunen skal etablere, må avklarast gjennom utarbeiding av ein risiko- og sårbaranalyse. Det vert anbefalt at dette vert gjennomført som ein del av kommunen sin heilskaplege risiko- og sårbaranalyse.

Som det er gjort greie for i dei føregåande kapitla, er det på nasjonalt nivå gjennomført trusselvurderingar og avklaringar av kva avbøtande tiltak som er mest aktuelle. Desse bør leggjast til grunn for ROS-analysen.

I praksis bør kommunen sin heilskaplege ROS-analyse omfatta ein systematisk gjennomgang av korleis dei seks dimensjonerande hendingane vil arte seg i kommunen: sannsyn og konsekvensar, lokale forhold som påverkar risikobildet, utfordringar og trong for beredskap eller andre avbøtande tiltak.

Når det gjeld sannsyn, må det, som i den nasjonale risikovurderinga, leggjast til grunn at alle hendingar er lågsannsynhendingar. Likevel vil det for nokon av hendingane vere lokale variasjonar. Det er openbert at vertskommune og nabokommunane til dei norske forskingsreaktorane, og sjukehus med store blodstrålingsanlegg (utfasing av gamle anlegg) har høgare sannsyn for å verte råka av scenario 2-hendingar enn kommunar som ligg langt unna slike verksemdar.

Når det gjeld kriseutvalets førehandsplanlagde tiltak, er det i kapittel 3.3.1 nedanfor sett inn nokre stikkord om kva myndigheit som er ansvarleg for gjennomføring, og korleis kommunen kan verte utfordra til å hjelpe til. Utover det som går fram av tabellen, må kommunen for kvart einskild tiltak vurdere korleis iverksetjinga vil påverke kommunen sin resterande tenesteproduksjon.

2.4.4 Atomhendingar i kommunen sitt beredskapsplanverk

Kommunane skal nytte den heilskaplege ROS-analysen, Kgl. Res om Atomberedskap og Strålevernrapport 2012:5 til å utarbeide beredskapsplanverk.

Planverket vil verte ei utviding av eksisterande beredskapsplanverk. I praktiske handlingar vil dette stort sett verte heilt ordinære oppgåver som kommunen elles også har under andre beredskapshendingar.

Det gjeld mellom anna:

- Varsling og informasjon til innbyggjarane
- Støtte til politiet i samband med evakuering
- Innkvartering
- Situasjonsbildebygging og rapportering

Ved hendingar i kommunen vert ansvarsoppgåvene noko meir omfattande.

- Varsle sentrale/regionale myndigheiter ved hendingar/rykte om hendingar
- Vidareformidle informasjon frå Fylkesmannen/Kriseutvalet for atomberedskap til eigen organisasjon og befolkninga lokalt.
- Setje i verk, og/eller støtte andre med gjennomføring av tiltak som er vedteke av KU.

- Informere om kva tiltak kommunen vil setje i verk/har sett i verk.
- Rapportere til Fylkesmannen om situasjonen i kommunen

Kriseutvalet for atomberedskap er ansvarleg for å utarbeide god informasjon om faglege og faktiske tilhøve rundt ei atomhending. Statens strålevern brukar sine nettsider samt kriseinfo.no for å formidle sitt budskap i tillegg til media. Kommunen bør difor nytte sine informasjonskanalar til å vidareformidle budskap som Kriseutvalet formidlar, basert på at ei atomhending omfattar mange av dei same mekanismane og reaksjonsformer som andre beredskapshendingar. Difor kan kommunen sin atomberedskapsplan sannsynlegvis inngå i eitt eller fleire tiltakskort som summerer opp kommunen si rolle ved ei atomhending, og dermed vise til andre delar av beredskapsplanverket som

- Informasjonsplan
- Plan for befolkningsvarsling
- Evakueringsplan

Vidare skal kommunen utarbeide sjekklistar for å sjå til at dei plikter dei har under ei atomhending vert ivareteke.

2.4.5 Planvedlikehald, øvingar og kompetanseheving

Ein ROS-analyse skal rullerast, og planverket skal kontinuerlig forbeholdt og reviderast. Dette er leiinga sitt ansvar. Det som omhandlar atomberedskap i ROS-analysen og planverk, skal inngå i kommunen sitt heilskaplege arbeid med samfunnstryggleik og beredskap. Atomberedskapen skal også inn i kommunen sitt øvingsplanverk.

Norsk atomberedskap skal følge dei same utviklingstrekkene som nasjonal beredskap generelt.

Kommunen skal lage ein mest mogleg fleksibel beredskap for å styrkje kommunen si evne til å samordne seg på tvers over kommunegrensene og med andre etatar som er partar i atomberedskapen.

3 Beredskapsdel

Kommunane skal utvikle planar for atomberedskap slik at Noreg saman står best mogleg rusta til å handtere ei atomhending.

Planverket skal ha sine røter i heilskaplege ROS-analyser, og skal samsvare det som gjeld for resten av atomberedskapsorganisasjonen. Planar for atomhendingar skal inngå som ein utfyllande heilskap inn i alt anna beredskapsarbeid der nøkkelord er samordning, øvingar og godt planverk.

Det er viktig at atomberedskapen vert sett i samanheng med anna beredskapsarbeid, slik at oppgåvene kommunen har under ei slik hending vert ivaretekne på ein god måte.

3.1 Utfyllande opplysningar/fakta til 6 dimensjonerande hendingar for norsk atomberedskap

3.1.1 Hending 1: Stort luftbore utslepp frå anlegg i utlandet, som kan komme inn over Noreg og røre store eller mindre delar av landet, sjå tabell 2.1.

Etter ulykka i 1986, der ein reaktor i kjernekraftverket i Tsjernobyl nord for Kiev eksploderte og kom i brann, har det ikkje vore uhell ved atomkraftverk i Europa som har ført til radioaktivt nedfall i Noreg. Mindre uhell ved atomkraftverk har det vore fleire av dei siste tjue åra, utan spreiding av nedfall til Noreg.

Sommaren 2012 blei det likevel påvist små spor av radioaktivt cesium i miljøprøver frå Finnmark, som har sitt opphav frå Fukushima-ulykka i Japan i 2011. Nivåa er særst lave og har ingen helsemessige effektar for menneske eller miljø.

Det er lenge sidan ulykka i Tsjernobyl i 1986. Sommaren 2014 blei det likevel påvist radioaktivitet i sau på fjellbeite i prøver frå området kring Valdres. Nivået var slik at det var naudsynt med nedføring av dyra før slakting.

Vurderinga til Statens strålevern er at det kan skje ulykker på ny. Risikoen for ei alvorleg ulykke av denne typen er truleg størst i Russland og andre land i Aust-Europa, eller ved gamle anlegg i Storbritannia. Ein kan heller ikkje sjå bort frå ei alvorleg hending i eit anna land. Ved ei alvorleg ulykke med eksplosjon, vil radioaktive partiklar verte slengde opp i lufta. Avhengig av vindretning, kan slike partiklar nå fram til Noreg

og eventuelt Hordaland. Om det skjer, vil risikoen for radioaktivt nedfall vere til stades, og då særleg dersom det kjem nedbør i området.

For Austrheim og Hordaland er det eit uhell ved anlegg i Storbritannia som kan føre til størst fare for radioaktiv ureining. Spesielt er det hausten 2015 uttrykt sterk uro knytt til Sellafield-anlegget ved Irskesjøen. Ei ulukke her vil kunne gje konsekvensar som er sju gongar større enn konsekvensane for Noreg etter ulukka ved Tsjernobyl.

3.1.2 Hending 2: Luftbore utslepp frå anlegg eller anna verksemd i Noreg (ref. også scenario 5), sjå tabell 2.1.

I Hordaland er det ulike typar av militær aktivitet som kan representere risiko for atomhending. Haakonssvern orlogsstasjon er fleire gongar i året vertskap for utanlandske reaktordrivne undervassfartøy. Ved slike besøk vert ei rekkje statlege etatar og kommunar varsla. På sin veg inn passerer desse fartøya fleire kommunar. Det er formelle prosedyrar for transporten inn til hamn, og beredskapsnivået inne på basen vert heva. Vakthaldet vert skjerpa, havbotnen under ubåten vert skanna, og det vert tidvis lagt ut barrierar på sjøen.

Noreg har akseptert besøk av militære fartøy og fly frå land som har atomvåpen. Det er ein formell føresetnad i den norske Bratteli-doktrinen at desse ikkje har atomvåpen med seg til norske område. Det har aldri vore ulykker her i landet i samband med slike vitjingar. Det er kjent at det har vore uhell med styrt eller brann i fly med kjernevåpen om bord, mellom anna på Grønland. Det har enkelte gongar ført til skade på menneske og miljø. Likevel vil det stort sett ikkje verte radioaktiv utstråling frå slike våpen under transport, då desse ikkje er armerte i fredstid.

Det er rutine med kontinuerlege målingar av eventuell radioaktivitet i dette området. Det har aldri vore registrert lekkasje frå slike gjestande fartøy ved kai eller ved transporten til og frå internasjonalt farvatn.

Det er usannsynleg at det vil skje ei atomulykke i samband med besøk av atomdrivne fartøy til Haakonssvern orlogsstasjon. Det er òg lite sannsynleg at det vil skje ei alvorleg hending med personskade eller dødsfall på grunn av andre militære utanlandske eller norske kjelder. Om slike hendingar likevel skulle skje, kan konsekvensane bli alvorlege.

For Austrheim vil konsekvensane ved ei t uhell i forbindelse med flåtebesøk på Haakonssvern vere svært avgrensa. Det er liten militær trafikk i og rundt Austrheim.

Ein parallell til stasjonære kjelder er lagring av lågradioaktivt avfall, som òg finst i Hordaland. Slik lagring skjer òg i Sløvåg i nabofylket, nokre få kilometer frå Austrheim. Temaet er ikkje utdjupa, då dette truleg ikkje representerer nokon større fare for omgjevnadene.

3.1.3 Hending 3: Lokal hending i Noreg, eller norske nærområde utan stadleg tilknyting, sjå tabell 3.1.

Noreg grensar til farvatn der det tradisjonelt har vore, og er stor trafikk av reaktordrivne fartøy. Allierte reaktordrivne fartøy anløper regelmessig norsk farvatn og norske hamner. Atomhending med kystnære reaktordrivne fartøy kan få store konsekvensar for befolkning og miljø.

Haakonsvern/Bergen er pr. 2016 einaste norske hamna som regelmessig har anløp av reaktordrivne fartøy (militære). Nær tilgrensande kommunar for desse anløpa er kommunane: Austevoll, Os, Sund, Fjell, Askøy og Bergen. Ved besøk vert ei rekkje statlege etatar og kommunar varsla, og beredskapsnivået inne på basen vert heva.

For Austrheim vil konsekvensane ved eit uhell i forbindelse med flåtebesøk på Haakonsvern vere særst avgrensa. Det er liten militær trafikk i og rundt Austrheim.

I Hordaland nyttar så vel forsvaret som ein del industriverksemder, mellom anna oljeindustrien, mindre strålekjelder, eksempelvis til industriell radiografi (kontroll av sveiseskøytar og liknande). Uhell kan oppstå. Også ved Universitetet i Bergen og andre forskingsinstitusjonar vert det nytta radioaktivt materiale. Innan helsetenesta er personellet som arbeider med stråling som regel skjerma, og dei skal ha måleutstyr som måler den strålinga dei har vore utsette for. Ved uhell her vil det som oftast vere pasientar det går ut over. Det er svært sjeldan at det oppstår akutte stråleskadar i Noreg i samband med bruk av sivile strålekjelder. Ein parallell til stasjonære kjelder er lagring av lågradioaktivt avfall som òg finst i Hordaland. Slik lagring skjer òg i nabofylka. Dette representerer truleg ikkje nokon større fare for omgjevnadane.

Det har vore einskilde tilfelle med radioaktivt materiale som har kome på avvegar, også i Hordaland. Slike alvorlege avvik har skjedd både med sivile og militære kjelder. Eit særskilt problem knyter seg til at kjeldene vert vurderte som skrap eller avfall, og difor ikkje handterte på rett måte, som risikoavfall. Det skal ikkje ha vore alvorleg personskade på grunn av slike hendingar.

I Hordaland er det årleg nokre hundre transportar med ymse typar radioaktivt materiale i samband med bruk som nemnt ovanfor. Dette då i hovudsak på veg eller på jernbane. I Noreg er det svært strenge tryggingsskrav for emballering og transport av slikt materiale. Sjølv om køyretøyet eller jernbanevogna vert utsett for ein kollisjon eller brann, skal det ikkje skje utslepp. Ifølgje Statens strålevern er det svært sjeldan det vert transportert radioaktivt avfallsmateriale på skip i våre farvatn. Slike transportar er varslingspliktige. Det er ikkje kjent at personar er påført skade her i landet på grunn av uhell ved transport av radioaktivt materiale.

3.1.4 Hending 4: Lokal hending som utviklar seg over tid, sjå tabell 2.1.

Radon er ein usynleg og luktfri edelgass som vert danna frå radioaktivt uran. Gassen kan finnast i varierende mengder i steinmateriale. Dei høgaste radonkonsentrasjonane finn ein i alunskifer, uranrike granittar, i lausmassar og morenegrunn. På grunn av geologiske forhold har vi i Noreg, og i Hordaland, til dels svært høge førekomstar av radon. Det er radon i inneluft som kan representere ein helsefare. Radon frå grunnen kan trengje inn i kjellarar via sprekkar i sålekonstruksjonen og grunnmur, rundt rørgjennomføringar, sluk mv., og blande seg med innelufta. I gjeldande retningsliner frå Statens strålevern står det at radonnivået i eit hus ikkje skal vere høgare enn 200 becquerel pr. kubikkmeter (Bq/m^3). Dersom verdiane er over 100 Bq/m^3 skal det setjast inn tiltak. Ved verdier under 100 Bq/m^3 skal det setjast inn tiltak dersom verdiane kan reduserast vesentleg.

Ein parallell til stasjonære kjelder er lagring av lågradioaktivt avfall som òg finst i Hordaland. Slik lagring skjer òg i nabofylke. Temaet er ikkje utdjupa i FylkesROS då dette truleg ikkje representerer nokon større fare for omgjevnadene.

3.1.5 Hending 5: Stort utslepp til marint miljø i Noreg eller i norske nærområde, eller rykte om betydeleg marin eller terrestrisk ureining (ref. også scenario 2), sjå tabell 2.1.

Vurderinga til Statens strålevern er at det kan skje ulykker på ny ved kjernefysiske anlegg. Risikoen for ei alvorleg ulykke av denne typen er truleg størst i Russland og andre land i Aust-Europa, eller ved gamle anlegg i Storbritannia. Ein kan heller ikkje sjå bort frå ei alvorleg hending i eit anna land. Ved ei alvorlig ulykke vil radioaktive partiklar kunne lekke ut i marint miljø. Avhengig av havstraumar og vindretning kan slike partiklar nå fram til Noreg og Hordaland.

Ein parallell til lagring av radioaktivt avfall på Kola og i Skotland er lagring av lågradioaktivt avfall som òg finst i Hordaland. Slik lagring skjer òg i nabofylke. Lekkasje frå eit slikt anlegg kan skje, og radioaktiv ureining kan dermed hamne i marint miljø

3.1.6 Hending 6: Alvorlege hendingar i utlandet utan direkte konsekvensar for norsk territorium, sjå tabell 2. 1.

Hordaland vil, med sin infrastruktur og sine ressursar i eit nasjonalt perspektiv, truleg merke konsekvensar av større atomuhell utanlands. Ikkje minst vil mottak og handtering av «atomflyktningar» kunne verte ei utfordring for lokale aktørar som Avinor, Flesland lufthamn – Flesland, Helse Bergen HF, og ikkje minst Bergen kommune (med IHR-forankra ansvar) om noko slikt skulle skje.

3.2 Utfyllande opplysningar/fakta til utløysande hendingar for norsk atomberedskap

3.2.1 Forskingsreaktorar

Det er avgrensa nukleær verksemd i Noreg. Institutt for energiteknikk (IFE) opererer to forskingsreaktorar på Kjeller og i Halden. Hendingar ved desse anlegga kan krevje iverksetting av tiltak i nærområdet.

3.2.2 Reaktordrivne fartøy

Noreg grenser også til farvatn der det tradisjonelt har vore stor trafikk av reaktordrivne fartøy, og allierte reaktordrivne fartøy anløper jamleg norske farvatn og norske hamner. Atomhendingar ved kystnære reaktordrivne fartøy kan få store konsekvensar for befolkning og miljø.

Haakonsvern/Bergen er pr. 2016 einaste norske hamna som regelmessig har anløp av reaktordrivne fartøy (militære). Nær tilgrensande kommunar for desse anløpa er kommunane: Austevoll, Os, Sund, Fjell, Askøy og Bergen. Ved besøk vert ei rekkje statlege etatar og kommunar varsla, og beredskapsnivået inne på basen vert heva.

Austrheim kommune ligg heilt ut mot havet, og reaktordrivne fartøy som anløper Haakonsvern på tur til og frå Nordområda vil passere utanfor kysten vår. For Austrheim vil konsekvensane ved eit uhell i forbindelse med flåtebesøk på Haakonsvern vere særskild avgrensa.

Hending med reaktor fartøy på eller ved inn-/utpassering Haakonsvern usannsynleg (intervall 50 år).

3.2.3 Strålekjelder i helsevesen, industri og forskning

Hendingar med store strålekjelder kan gi konsekvensar for enkeltpersonar, og kan medføre behov for betydelig oppryddingsarbeid lokalt.

I Hordaland er det ein del industriverksemdar som nyttar kapsla strålekjelder, mellom anna til industriell radiografi (kontroll av sveiseskøytar og liknande). Uhell kan oppstå dersom strålekjelda ikkje vert ført tilbake til den skjerna behaldaren grunna teknisk feil.

Innan oljeindustrien vert det òg nytta strålekjelder. Det var til dømes eit uhell ved anlegget på Mongstad i august 2008, men utan personskade. Også ved ulike institutt ved Universitetet i Bergen og andre forskingsinstitusjonar vert det nytta radioaktivt materiale.

I Sløvåg i Gulen kommune (nabokommune til m.a. Austrheim) er det etablert eit deponi for lågradioaktivt avfall av materiale, spesielt frå oljeboring. Materialet kjem i all hovudsak til Sløvåg med båt. Dersom det skulle skje uhell som grunnstøyting eller forlis, som forårsakar at lasta hamnar i sjøen, vil det bli forureining av sjøen. På bakgrunn av opplysningar frå Strålevernet vil denne forureininga bli lokal. Materialet skal vere lavt radioaktivt og lasta vil mest sannsynleg bli liggande i ro på botn.

Oversikt over strålekjelder i Austrheim kommune pr. 08.03.2010.

3.2.4 Strålekjelder på avvegar og villa handlingar med strålekjelder

Strålekjelder på avvegar og villa handlingar med strålekjelder vil gi spesielle utfordringar. Generelt vil slike hendingar ha lokale verknader, som helseeffektar til dei som blir råka, og forureining av nærmiljøet. Bruk av radiologiske våpen, som ”skitne bomber”, kan gi stor uro i befolkninga, og ressurskrevjande opprydding.

Det har vore einskilde tilfelle med radioaktivt materiale som har kome på avvegar. Det har òg skjedd i Hordaland. Slike alvorlege avvik har skjedd både med sivile og militære kjelder. Eit særskilt problem knyter seg til at kjeldene vert vurderte som skrap eller avfall, og derfor ikkje blir handterte på rett måte, som problemavfall.

3.2.5 Utanlandske atomanlegg

Det er rundt 200 km frå den norske grensa til næraste utanlandske kjernekraftverk. Dei næraste kjernekraftverka er i Russland, Litauen, Sverige, Finland, Storbritannia og Tyskland. Lager med store mengder brukt kjernebrensel og anna radioaktivt materiale er lagra mellom anna fleire stadar på Kolahalvøya i Russland, og er i utilfredsstillande stand. Både Storbritannia, Frankrike og Russland har attvinningsanlegg for brukt reaktorbrensel. Hendingar ved atomanlegg kan gje ulike konsekvensar, alt frå mindre lekkasjar til marint miljø, til store utslepp til luft og nedfall over store geografiske områder.

Dei anlegga som ligg nærast Austrheim er Hartlepool kjernekraftverk og Sellafield-anlegget i Storbritannia. Desse anlegga ligg høvesvis om lag 770 og 850 km frå Austrheim kommune. Til samanlikning ligg Tsjernobyl (Ukraina) om lag 2000 km unna dei områda i Noreg som blei mest forureina etter ulukka i 1986.

Alvorleg hending med atomkraftverk i Europa usannsynleg (intervall 50 år). Konsekvensar for Hordaland svært usikker/ingen akutte stråleskadar. Landbruket vil bli ramma avhengig av ulike forhold.

3.2.6 Satellittar med radioaktivt materiale

Styrt av satellittar eller andre romfartøy med radioaktivt materiale om bord kan råke Noreg eller norske interesser. Denne type hendingar vil vi i hovudsak ha kunnskap om på førehand, før dei inntreff. Utfordringa vil i første rekke vere knytt til førebuing og opprydding i etterkant.

Hending med nedfall i Noreg ekstremt usannsynleg (intervall 5000 år)

3.2.7 Nordmenn i utlandet

Auka globalisering har ført til at nordmenn på reise i utlandet i større grad enn før kan verte råka av hendingar som ikkje er på norsk territorium. Nordmenn som tenestegjer i konfliktområde kan verte spesielt utsett for strålekjelder som har kome på avvegar, men også for sabotasje og terrorhandlingar.

3.2.8 Kjernevåpen

Kjernevåpen er i ei særstilling. Konsekvensane av ein kjernefysisk detonasjon vil vere akutte og enorme, og vil gi langt meir alvorlege konsekvensar enn andre atomhendingar. Det finst store arsenal av kjernevåpen på Kolahalvøya og våpenberande fartøy i våre nærområde.

Bruk av kjernevåpen mot Noreg vert i dag vurdert som særst lite sannsynleg.

Andre land har fly og båtar som kan bringe med seg atomvåpen. Det har aldri vore ulykker her i landet med slike fly eller fartøy. Det vil stort sett ikkje bli radioaktiv utstråling frå slike våpen under transport, sjølv om eit fly eller ein båt vert utsett for ei ulykke.

3.2.9 Radon

Radon er ein usynleg og luktfri edelgass som vert danna frå radioaktivt uran. Gassen kan finnast i varierande mengder i steinmateriale. Dei høgaste radonkonsentrasjonane finn ein i alunskifer, uranrike granittar, i lausmassar og morenegrunn. På grunn av geologiske

forhold har vi i Noreg, og i Hordaland, til dels svært høge førekomstar av radon. Det er radon i inneluft som kan representere ein helsefare. Radon frå grunnen kan trengje inn i kjellarar via sprekkar i sålekonstruksjonen og grunnmur, rundt røyrgjennomføringar, sluk mv., og blande seg med innelufta. I gjeldande retningsliner frå Statens strålevern står det at radonnivået i eit hus ikkje skal vere høgare enn 200 becquerel pr. kubikkmeter (Bq/m^3). Dersom verdiane er over 100 Bq/m^3 skal det setjast inn tiltak. Ved verdiar under 100 Bq/m^3 skal det setjast inn tiltak dersom verdiane kan reduserast vesentleg.

Nest etter røyking er radon rekna som den viktigaste risikoen for lungekreft. Statens strålevern har stipulert at opp til 300 av dei årlege nye tilfella av lungekreft i Noreg skuldast radon. Røyking saman med høge førekomstar av radon i inneluft viser seg å vere svært uheldig. Helse- og omsorgsdepartementet kom i juli 2009 med ein nasjonal, brei strategi for å redusere radoneksponeringa i Noreg.

Plan- og bygningslova av 27. juni 2008 har reglar om konsekvensutgreiing for planar med vesentlege verknader. Utbygging av område med radon kjem inn under desse paragrafane. Her er forskrift av 26. juni 2009 om konsekvensutgreiingar under førebuing av planar eller tiltak viktig. Spesielt vert det vist til § 4 punkt g.

I Forskrift av 26. mars 2010 om krav til byggverk er det spesielt i §§ 13-1 til 13-4 sett krav til luftkvalitet. Vidare vert det kravd i § 13-5 at bygningsmessig utføring skal sikre at menneske ikkje skal eksponerast for radonkonsentrasjonar i innelufta som kan gi auka risiko for helseskadar. For å redusere risikoen for helseskadar på grunn av høg radonkonsentrasjon må både kommunane, byggherrar og bygningsfirma sørge for at krava i lov og føresegnar vert etterlevde. I den nye strålevernføresegna er det krav om maksimalt radonnivå i barnehagar, skolar og bustadbygg for utleige.

Sidan hausten 2010 er det føretatt målingar av radon både i kommunale bygg og i private bustader. Hittil er det registrert målingar ved opp mot 100 adresser i kommunen. Radonmålingar i Austrheim kommune har lave verdiar av radon, Hittil er det kun få målingar som viser verdiar over 20 Bq/m^3 . Dei fleste målingane ligg i området 4 - 20 Bq/m^3 . I nokre få målingar er det registrert verdiar på 60 – 105 Bq/m^3 . Dei høge målingane er registrert punktvis i bygg med generelle målingar i området 4 - 20 Bq/m^3 .

3.3 Kommunen si rolle og utfordringar ved tiltak satt i verk av Kriseutvalet

Kommunen sine viktigaste oppgåver ved ei atomhending vil, som ved andre hendingar, vere å ta seg av sine innbyggjarar og å bidra til ei raskast mogleg normalisering av situasjonen. Kommunen må planlegge handlingar og vere førebudd på å kunne gjennomføre eller yte støtte til andre etatar i gjennomføringa av ein rekke forskjellige oppgåver. Det er dessutan ønskjeleg at kommunane har oversikt over kva bistandsressursar (utstyr og kompetanse) som er tilgjengelege innanfor eigen kommune.

I dei tilfella Kriseutvalet for atomberedskap trer saman, vil melding om iverksetting av tiltaka komme frå Kriseutvalet, via Fylkesmannen til kommunen. Parallelt vil alle tiltak som Kriseutvalet vedtek å setje i verk alltid bli formidla i forvaltningskanal, frå Kriseutvalet sine medlemsinstitusjonar til deira ytre etatar. Kommunen skal vidareformidle informasjon frå Kriseutvalet til eigen befolkning. Om nødvendig skal informasjonen tilpassast lokale forhold. Kommunen rapporterer tilbake til regionalt nivå.

3.3.1 Kriseutvalet sine åtte tiltak

Kriseutvalet sine åtte tiltak er henta frå fullmakter i akuttfasen (jf. kgl.res. av 17.2.2006) Desse tiltaka dannar utgangspunktet for kommunen si planlegging. Dette vert utdjupa nedanfor.

1. Pålegge sikring av område som er sterkt forureina, til dømes avgrensing av tilgang og trafikk eller sikring og fjerning av radioaktive fragment.

*Tiltak vert sett i verk med heimel i Politiloven.
Mynde: Politiet*

Kommunen må kunne yte støtte til politiet for gjennomføring av tiltaket. Dette kan bestå av oppgåver knytt til bl.a. evakuering, transport, innkvartering, forpleiing, avsperring, kunngjering og informasjon.

2. Pålegge akutt evakuering av lokalsamfunn i tilfelle kor utsleppskjelda, til dømes lokal reaktor, havarert fartøy med reaktor eller fragment frå satellitt, utgjer ein direkte trussel mot liv og helse lokalt.

*Tiltak vert sett i verk med heimel i Politiloven.
Mynde: Politiet*

Kommunen må kunne yte støtte til politiet for gjennomføring av tiltaket. Dette kan bestå av oppgåver knytt til bl.a. evakuering, transport av evakuerte, innkvartering, forpleiing, avsperring, kunngjering og informasjon. Kommunen må kunne planlegge eventuelle lokale tilpassingar ved evakuering.

3. Pålegge kortsiktige tiltak/restriksjonar i produksjon av næringsmiddel, for eksempel å halde husdyr inne eller å utsette innhausting.

*Tiltak vert sett i verk med heimel i Matlova.
Mynde: Mattilsynet*

Kommunen må kunne yte støtte til Mattilsynet lokalt (distriktskontor) og må førebu seg på å kunne stille ressursar til rådvelde for gjennomføring av tiltaket. Dette kan bestå i å

yte støtte i forhold til informasjon til produsentar og distributørar, tiltak for å skaffe fôr til husdyr og transport, sjå til husdyr (eks. ved fråflytta gardsbruk).

Landbruk/husdyrhald i Austrheim kommune:

Felles Landbrukskontor for Austrheim, Fedje og Radøy har oversyn over produsentar og distributørar i Austrheim kommune.

4. Pålegge/gi råd om reinsing av forureina personar.

Tiltak vert sett i verk ev. med heimel i Politiloven, men kan også gis som råd.

Mynde: Politiet

Kommunen må kunne yte støtte og leggje til rette for at Sivilforsvaret, ev. Forsvaret kan gjennomføre reinsing av enkeltpersonar eller grupper av befolkninga. Dette kan bestå av m.a. å stille reinseeiningar til disposisjon (dusjanlegg), forsvarlig handtering og deponering av radioaktivt forureina artiklar/materiale (spesialavfall), transport, innkvartering, forpleiing, avsperring, kunngjering og informasjon. Inndeling i rein og urein sone. Fjerning av eksponert tøy m.m. på person vil òg redusere strålingsintensiteten.

Oversikt kapasitet m.a. offentlege bad/dusjanlegg i Austrheim kommune:

Kaland skule	20 dusjar fordelt på 4 garderober.
Austrheimhallen	42 dusjar fordelt på 6 garderober.
Austrheim Samfunnshus	om lag 15 dusjar fordelt på 3 garderober.
Mongstadhallen	om lag 40 dusjar fordelt på 6 garderober.

Reinseeiningar:

Hordaland Sivilforsvarsdistrikt (reinseeining til bruk i Hordaland)

Radnett - automatiske målestasjonar

Radnett er eit nasjonalt målenettverk som består av 33 stasjonar jamt fordelt over heile landet. Stasjonane måler og sender resultat automatisk til Statens strålevern på Østerås, Oslo. Dersom ein stasjon måler for høge verdiar går det ein alarm til Strålevernet sitt personell. Måledata frå alle stasjonar er tilgjengelege på <http://radnett.nrpa.no>

5. Gi råd om opphald innandørs for publikum.

Tiltaket vil bli gitt som råd.

Mynde: Kommunen, mattilsynet, strålevernet

Kommunen må førebu seg på å kunne stille ressursar til rådighet for gjennomføring av tiltaket. Dette kan bestå av bl.a. kunngjering, informasjon, drift av skular, daginstitusjonar, barnehagar, helse- og pleieinstitusjonar og tiltak for at lokalsamfunnet skal fungere i ein forureiningssituasjon.

Verneutstyr m.m. i Austrheim kommune

Brannvernet i Austrheim har røykdykkarutstyr til 6 personar. Ut over dette er det ikkje verneutstyr i Austrheim. Verneutstyr må rekvirerast frå Sivilforsvaret.

6. Gi råd om bruk av jodtablettar.

Tiltaket vil bli gitt som råd, og gjeld berre særleg utpeika kommunar.

Mynde: Strålevernet

Kommunen (kommunehelsetenesta) har ansvaret for å ha ein plan for distribusjon og utdeling av jodtablettar til aktuelle grupper i befolkninga. Dei aktuelle kommunane får informasjon om dette. Kva for kommunar dette gjeld vil kontinuerlig bli vurdert ut frå ei fortløpande trusselvurdering.

Jod kan førebygge helseskade ved eksponering for radioaktive jod-isotopar i tilfelle med atomulykker med utslepp av radioaktive isotopar til atmosfæren. Slik eksponering kan først og fremst oppstå ved innanding, men også ved inntak av forureina mat og drikkevatn. Målgruppa er barn og ungdom opp til 18 år, samt gravide og ammande mødrer.

Tidsfaktoren er svært kritisk. Inntak av jodtablettar straks (innan 2 timar) etter eksponering gir 95-98% beskyttelse. Inntak av jod 6 timar etter eksponering gir 50% beskyttelse, og 12 timer etter omlag 35%. Inntak meir enn 24 timer etter eksponering gir ingen beskyttelse.

Det er ikkje førehandslagra jodtablettar i Austrheim kommune.

Legekontoret (Kommunehuset) kan stå for distribusjonen av jodtablettar i Austrheim kommune.

7. Gi kosthaldsråd, for eksempel råd om å avstå frå konsum av visse kontaminerte næringsmiddel.

Tiltaket vil bli gitt som råd.

Mynde: Kommunen, mattilsynet, strålevernet

Kommunen må kunne yte støtte til Mattilsynet lokalt (distriktskontor) for gjennomføring av tiltaket. Dette kan bestå av bl.a. kunngjering, informasjon til produsentar og distributørar, kontrolltiltak og rapportering.

Ansvar i Austrheim kommune for å yte støtte til formidling av informasjon og retningslinjer. Kommunelegen informerer om kosthaldsråd i Austrheim kommune

8. Gi råd om andre dosereduserande tiltak.

Tiltaket vil bli gitt som råd.

Mynde: Kommunen, mattilsynet, strålevernet

Kommunen må førebu seg på å kunne stille ressursar til rådvelde for gjennomføring av tiltaket. Dette kan bestå av ei rekke forhold som er nødvendige å gjennomføre for å sikre liv, helse og økonomiske verdier.

Vedlegg 1:

Beredskapsnivå, varsling og rapportering

Beredskapsnivå:

Atomberedskapsnivåa sentralt, regionalt og lokalt består av følgjande tre trinn:

- Normalsituasjon
- Informasjonsberedskap
- Auka atomberedskap

Informasjonsberedskap vert erklært ved ei ulukke/hending, eller ved eit rykte om ei ulukke/hending, som er av ein slik karakter at det er nødvendig at atomberedskapsorganisasjonen utanfor sekretariatet blir informert om den.

Auka atomberedskap skal erklærast ved ei større ulukke/hending med fare for radioaktivt utslepp som kan få alvorlege konsekvensar for Noreg eller norske interesser. Auka atomberedskap kan etablerast som ei naturleg styrking av informasjonsberedskapen. Auka atomberedskap kan bli etablert direkte på grunnlag av varsel eller mottatt informasjon. Slik informasjon vil kunne vere verifisert og/eller offisiell informasjon, innhenta måleresultat m.m.

Varsling:

Varsling om uønskt atomhending/-uhell til kommunen vil verte vurdert i kvart einskild tilfelle. Normalt kan varsling koma frå Statens strålevern, Politiet, Fylkesmannen og andre. Truleg vil kanskje media vere først ute med «varsel».

Samband:

Reserve-sambandsnett m.m. utover ”vanleg” telefon/data i eigen kommune

Naudnett

VHF

Satellitt-telefon

Bedrifter/andre med samband i eigen kommune

Sivilforsvaret, oppsett av repeater radio/samband

Forsvaret
Andre

Rapportering:

Kommunen skal rapportere til Fylkesmannen.

Vedlegg 2:

Øvingar og kompetansetiltak

Kommunen bør vurdere følgjande moment av betydning for øvingar og anna kompetanseoppbygging på atomberedskapsområdet:

- Kompetansebehovet i kommunen skal avleiest av dei ni tiltaka frå Kriseutvalet.
- Ved øvingar må det setjast fokus på kommunen si kriseleiing, samordning og samarbeid mellom aktuelle partar, informasjon og evakuering.
- Kommunen bør etterspørje overfor Fylkesmannen dei styringssignala som vert gitt frå sentralt hold, vedrørande kompetansetiltak for kommunen.
- Kommunen bør vere spesielt oppmerksam på kompetansebehov for tilsette i stillingar som er viktige for atomberedskapen.
- Kommunen bør ta opp med Fylkesmannen eventuelle behov for å ”skreddarsy” kurs/øvingar for eigen kommune. Jf. også avsnittet om systematisk kompetanseoppbygging i Strålevern Rapport 2000:11.
- Kommunen bør følge med på tilbod om kurs bl.a. ved Nasjonalt utdanningssenter for samfunnssikkerhet og beredskap (www.nusb.no).
- Kommunen kan også være oppmerksam på moglegheita for informasjon og kompetanse gjennom bruk av internettsidene til
 - Fylkesmannen i Hordaland <http://www.fylkesmannen.no/Hordaland>
 - DSB www.dsb.no
 - Strålevernet www.nrpa.no eller www.atomberedskap.no

Vedlegg 3:

Referanse til andre dokument

- Lov om helse- og sosialmessig beredskap av 23.juni 2000
- Lov-2000- 05-12-36: Lov om strålevern og bruk av stråling(strålevernloven)
- Kgl. Res av 23.08.2013: Atomberedskap – sentral og regional organisering StrålevernHefte 31
- Lov 2010- 06-25 nr. 45: Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (Sivilbeskyttelsesloven)
- For-2011-08-22-894: Forskrift om kommunal beredskapsplikt
- Lov -1995-08-04-53: Lov om politiet (politiloven)
- Lov-2003-12-19-124: Lov om matproduksjon og mattrygghet mv.(matloven)
- Lov-2009- 06-19-97: Lov om dyrevelferd
- Dimensjonering av atomberedskapen – regjeringsbeslutning (brev) ??
- Strålevernrapport 2008:11 – Atomtrusler
- Strålevernrapport 2012:5 – Roller, ansvar, krisehåndtering og utfordringer i norsk atomberedskap
- Stortingsmelding 21
- Stortingsmelding xx
- Stortingsmelding yy
- Instruks for Fylkesmannens og Sysselmannens arbeid med samfunnssikkerhet, beredskap og krisehåndtering
- Konsekvenser for Norge ved en mulig ulykke ved Sellafield-anlegget (Strålevernrapport nr. 6/2009)
- Retningslinjer for varsling og rapportering på samordningskanal
- FylkesROS 2009 Hordaland. Kap 10 Atomulykker og FylkesROS 2014/2015 Kap 8
- Atomulykker og radioaktiv stråling
- Atomberedskap og redningsaksjoner (oktober 2007)
- Retningslinjer Faglig beredskapsplan for radioaktivitet (Mattilsynet)

Vedlegg 4: Adresser og kontaktinformasjon

Statens strålevern
Grini næringspark 13
1361 Østerås

Telefon: 67 16 25 00
Telefax: 67 14 74 07
E-post: nrpa@nrpa.no

Vakttelefon: 67 16 26 00

Fylkesmannen i Hordaland
Atomberedskapsutvalet i Hordaland (ABU-Hordaland)
Statens Hus i Bergen
Kaigaten 9
Postboks 7310
5020 Bergen

Telefon: 55 57 20 00
Telefax: 55 57 28 51
E-post: fmhopostmottak@fylkesmannen.no

Vakttelefon beredskap: 916 99 098
Kontakt til fylkeslegen: 970 33 108
Varslings/beredskapsmail: fmhoberedskap@fylkesmannen.no

Ved atomhendingar som involverer liv og helse, har Hovedredningssentralane (HRS)/Lokal redningssentral (LRS) ansvaret for redningsaksjonen.

NØD nr. 110 (brann), 112 (politi) og 113 (medisinsk hjelp).

Landbrukskontor i Austrheim kommune:
Felles landbrukskontor for kommunane Austrheim, Fedje og Radøy.
Kommunehuset
Sætremarka 2
5943 Austrheim

Telefon: 56 16 20 00
Telefaks: 56 16 20 01

Atomberedskapsplan for Austrheim kommune

Leiar: Toril Kjartan

Direkte telefon: 56 34 90 69

Mobiltelefon: 452 55 889

E-post: post@austrheim.kommune.no

Mattilsynet region Sør og Vest

(Dekker fylka Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane.)

Kyrkjevegen 332

4325 Sandnes

Telefon: 22 40 00 00 (sentralbord)

Telefaks: 23 21 68 01

Regiondirektør: Hallgeir Herikstad

Direktetelefon: 22 77 82 09

Mobiltelefon: 915 39 683

Mattilsynet avdeling Bergen og omland

(Dekker kommunane Askøy, Austrheim, Bergen, Eidfjord, Fedje, Fjell, Granvin, Gulen, Lindås, Masfjorden, Meland, Modalen, Os (Hordaland), Osterøy, Radøy, Sund, Ulvik, Vaksdal, Voss, Øygarden.)

Besøksadresser:

Rosenkrantz gate 3

Bontelabo 8B

5003 BERGEN

Telefon 22 40 00 00 (sentralbord)

Telefaks 23 21 68 01

Avdelingssjef Aslaug Sandvin

Direktetelefon: 22 77 79 49

Mobiltelefon: 414 32 994

E-post: assan@mattilsynet.no

Felles postadresse til alle kontor i Mattilsynet:

Mattilsynet, (+ navn på kontor/sted)

Felles postmottak

Postboks 383

2381 Brumunddal

E-post: postmottak@mattilsynet.no

(Husk å merke e-post med riktig kontor i Mattilsynet)

Telefon: 22 40 00 00 (sentralbord)

Telefaks: 23 21 68 01

Reinseeiningar:

Atomberedskapsplan for Austrheim kommune

Hordaland Sivilforsvarsdistrikt (reinseeining til bruk i Hordaland)

Sist fullskala/testa september 2014.

Hordaland Sivilforsvarsdistrikt.

Kontortelefon: 55 10 93 00

vil etter kontortid være vidarekopla til vakttelefon

Vakttelefon: 488 89 300

E-post: hordaland.sfd@dsb.no

Heimeside: www.sivilforsvaret.no/hordaland/

Helse Bergen HF/Sjukehus/Haukeland Universitetssykehus (reinseeining til bruk på sjukehuset) **55 36 45 80**

Sivilforsvarets Radiacmålepatruljer i Hordaland.

Kommune	Lokalisering	Varslingstlf.	Utstyr m.a.
Bergen	Sandbrekktetoppen	55 10 93 00	1 Automess
Fjell	Sotra brannstasjon/Ågotnes	55 10 93 00	1 Automess
Kvam	Kvam brannstasjon/Øystese	55 10 93 00	1 Automess
Lindås	Lindås brannstasjon/Lindås	55 10 93 00	1 Automess
Odda	Brannstasjonen	55 10 93 00	1 Automess
Stord	Industribygget Litlabø	55 10 93 00	1 Automess
Voss	Brannstasjonen	55 10 93 00	1 Automess

Radnett - automatiske målestasjonar

Måledata frå alle stasjonar er tilgjengelege på <http://radnett.nrpa.no>

Bergen	Taket Statens Hus/Kaigaten http://radnett.nrpa.no/?doc=	"Normal dose" 0,105 µSv/h	Operativ
Bergen	Haakonssvern *		Operativ*

*Lesetilgang til måleresultat vert ikkje lagt ut automatisk slik det er for dei andre målestasjonane i Radnett.

Ressursoversikt:

Vedlegg 5:

Informasjon vedrørende bruk av jodtablettar

Dersom det skjer eit ukontrollert utslepp av radioaktive stoff, ei atomulykke, vil radioaktive stoff kunne komme inn i kroppen ved innandring og ved inntak av forureina mat eller drikke. Ved ei alvorleg atomulykke vil det kunne dannast radioaktive jod-isotopar. Desse vert spreidde som støv i lufta. Både vanleg jod og radioaktivt jod vil, ved innandring eller svelging, takast opp i kroppen og raskt føre til ei oppkonsentrering i skjoldbruskkjertelen, som vert metta. Ei slik oppkonsentrering av radioaktivt jod vil auke risikoen for framtidig utvikling av kreft i skjoldbruskkjertelen. Denne risikoen er størst hos barn og unge, og minkar med alderen. På bakgrunn av risikovurderinga har det inga hensikt å gi jod til personar eldre enn 18 år. Det kan vurderast utdeling av jodtablettar til vaksne (opptil 40 år) blant innsatspersonell. Gravide og dei som ammar skal også ha jodtablettar. Inntak av ikkje-radioaktivt jod i form av jodtablettar vil mette skjoldbruskkjertelen og dermed hindre eit opptak av radioaktive jod-isotopar. Denne effekten er størst jo tidlegare etter ei ulykke ein tek jodtablettane. Det gir lite eller inkje vern å ta jod for tidleg i forhold til ein situasjon der ein vert utsett for eit radioaktivt utslepp.

Ein dose er vanlegvis nok. Det er samtidig anbefalt å halde seg innandørs, det vil også beskytte mot andre komponentar av radioaktivt nedfall.

Inntak av jodtablettar skal som hovudregel berre skje etter anbefaling frå Kriseutvalet for atomulykker. Det gis melding via radio, fjernsyn og anna meldingsteneste.

Det kan vere aktuelt med evakuering frå mogleg forureina område, og matrestriksjonar. I særskilte tilfelle kan det vere aktuelt med ein ny dose jod etter 1- 2 døgn. Dei siste tiltaka blir iverksett etter pålegg frå myndighetene.

Kor mange tablettar skal ein ta?

Nyfødde	yngre enn 1 md:	¼ tablett
Barn	1mnd – 3 år:	½ tablett
Barn	4 – 12 år:	1 tablett
Barn/ungdommen	13 - 18 år:	2 tablettar

Til dei minste borna kan tablett knusast og løysast i vatn, saft, mjølk, morsmjølk eller tilsvarande.

Gravide og ammande bør maksimalt ta 2 dosar, og bør rådføre seg med legen før dei tar den andre dosen.

Forsiktighetsreglar:

Ta ikkje jodtablettar dersom du lir av hudsjukdommen ***Dermatitis Herpetiformis***. Dei som har kjend jodallergi bør kontakte lege før inntak av jodtablettar.

Vedlegg 6: Informasjonsplan

Vedlegg 7: Plan for befolkningsvarsling

Vedlegg 8: Evakueringsplan

Vedlegg 9: Sikringsplan for buskap, beite og fôr, reinseplan